

**Demonstrationes
Chronologico-Historico-Juridico-Canonicæ**

Callenberg, Caspar

Coloniae, 1734

§. Secundus. Authores Germani, Belgæ, & Lotharingi, qui Collegia
Canonissarum mixta Capitulo Indemnitatibus subjiciunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63192](#)

Canonissas quibus de agit C. Dilecta. de Major. & Obed. referat ad C. Indemnitatis. §. penult. de Election. in 6. ipse apertissime fatetur in Clem. Attendentes. de Statu Monach. V. Canonicae Seculares. ibi : de his de Elect. C. Indemnitatis. §. pen. in 6. & Not. XII. q. ult. & de Major. & Obed. C. Dilecta. Ducem suum & Primipilum sequitur tota interpretum Schola, vel explicitè, vel implicitè. Explicitè inter ceteros Andreae penè geminus, magnus ille Geminianus ; dum in C. Indemnitatis. §. penult. ità discurrit : Quaro an cum istis Mulieribus possint esse Canonici Seculares ? dicit Joannes Andreae quod quandoque habitent permissionem & remittit ad notata per se in C. Dilecta &c.

*Geminia
nus,*
Zabarella. Explicitè Cardinalis Florentinus, eruditissimus Zabarella in c. Dilecta. de Majorit. & Obedient. ibi : Nota quod Abbatissa quandoque habet Clericos sua Jurisdictioni Subjectos, & dicit Hostiensis, quod quandoque habet Canonicos, qui licet à Mulieribus habeant Chorum divisum, simul tamen conveniunt in Processionibus, & utinam non in latebris, & infra : Nota de Canonicabus. De hoc in Gloss. 2da, & de Electione, Indemnitatis in fin. L. 6. transmitto, neminiū effluam, veteres alios, qui explicitè idem docuerunt. Et ad plenum nobis triumphum sufficient hi Triumviri.

Implicitè id autem ex Veteribus ii omnes tenent; qui CANONISSAS, aut ad c. Dilecta. de Majorit. & Obedientia. (ubi Canonicabus Clerici, vel Canonici fuerunt permitti) aut ad Canonem Pernitosam XXVIII. q. 2. (ubi prohibetur ne Canonisse cum Canonicis in eodem Choro convenient) referre solent; quorum numerus est penè innumerus. Ex ultimis aliquos recensui Num. 7.

§. SECUNDUS.

*Authores Germani, Belga, & Lotharingi, qui
Collegia Canonissarum mixta Capitulo
Indemnitatis subjiciunt.*

Num. 37.
Dein Ger-
manis;

Nemo unquam Germanus (ut à Gente Imperatoriâ Ordinar) vel somniavit, mixta Canonissarum Secularium Collegia dispositioni C. Indemnitatis. § penult. esse subtracta. Contrarium uno ore vel explicitè, vel implicitè asserunt Authores Germani Omnes; qui cum præ oculis videant plurima, & præstantissima Collegia esse mixta; tamen sine omni distinctione, & respectu omnia Capiti Indemnitatis subduant.

Num. 38. Apertissimè Bruno Neuffer, Germanus, & rerum Germanicarum si quis alias ut Bruno pergnarus in Polyanthea disp. 145. [ubi ex Professo de Canonissis Sæcularibus Neuffer. tractat]

tractat.] Mixta æquè ac simplicia Canonissarum Collegia dicto C. *Indemnitatis* subjicit; nam postquam Num. 5. expressè mentionem fecisset de Collegio Canonissarum Thorensum, acturusque esset Num. 13. de Collegio Canonissarum *Willichianarum*, Num. 10. hæc formalia loquitur: *RESPONDEO decimò NB. VELUT CERTUM, ELECTIONES ABBATISSARUM IN HIS ECCLESIIS* Canonicarum debent fieri juxta formam prescriptam à Bonifacio VIII. C. *Indemnitatis*. Itane verò Doctissime Bruno *VELUT CERTUM?* ergone velut certum; quod Collegium Thorense, quod Willichianum substinet dispositioni C. *Indemnitatis*? At mixta sunt, ut tu optimè nosti, & infra patet ex Num. 166. & Num. 167. at tempore Brunonis Neusser somnium illud, quod nuper partis adversæ Quinqueviri, de Collegio mixto Juris communis dispositioni subtrahendo somniarunt necdum erat somniatum. Rectè respondit Neusser: *VELUT CERTUM &c.* cum tota Antiquitas ita sentiat, ut nemo ex recentioribus cum ullo vel creperè probabili fundamento dissentiat.

Apertissimè Collegia Canonicarum Secularium mixta ad C. *Indemnitatis* Num. 39. refert Wagnerec, & ipse Germanus, nam scribens in C. *Indemnitatis* ait: *de Wagneris.* *Canonissis dicemus infra Clem. Attendentes de Statu Monach. & revera in Clem. Attendentis.* In Exegeſi V. *Canonica Seculares* sic habet: *Nota: in Germaniâ, & Belgio esse Ecclesiæ Collegiatas, seu Collegia Nobilium Fenniarum, quæ solent dici Canonica Seculares, ut Lindavia, Buccovia, Ratisbona, & Essa.* Ergo Wagnereck apertissimè Collegia ista ad C. *Indemnitatis* refert. Jam autem constat mixtum esse Collegium *Essense* (germanicè *Essen*) sive *Essendense*, olim *Affindinense*; ut patet infra Num. 40. & duo *Ratisbonensia*. Vide Num. 164. Ergo Wagnerec apertissimè Collegia mixta refert ad C. *Indemnitatis*. Quid mirum? tempore Wagnereci necdum nata erat, futilissima exceptio de Collegio mixto.

Apertissimè Collegia Canonissarum Secularium mixta Capiti *Indemnitatis* Num. 40. subjicit Jacobus Wex, & ipse Germanus, olim Professor Publicus in Universitatibus Oenipontana & Ingolstadiensi, qui *Arriadnen suam Carolinam* editam Augusta Vindelicorum, Anno 1708. Osnabrugii in loco Abbatiae Freckenhorstensi vicinissimo composuit: in quâ parte 4. Decad. 1. casu 1. num. 4. Capitulum *Indemnitatis*, indiscriminatim ad omnia Canonissarum Secularium Collegia, simplicia, & mixta porrigi, cùm docuisset his verbis: *C. Indemnitatis 43. de Elect. in 6. ubi expreſſe etiam ad CANONISSAS ILLUD EXTENDERATUR*, subjungit Num. 50. hactenus dicta non mediocrem lucem accipere possunt ab Exemplo, & usu plurium aliorum ejusmodi Canonissarum Collegiorum in Germania sitorum; è quibus adhac usque tempora valde viger à me NB. non ita pridem oculis inspiciunt, & Nobilissimum, & Antiquissimum simile Collegium Canonissarum Essendense, & vicinum Diœcesi Monasteriensi &c. & infra

Infra : Abbatissa illius loci liberè eligitur NB. à CANONISSIS SIMUL & C. NONICIS, ne dubites esse Collegium mixtum. Nempe non dubitat hic Author Collegium Essendiense, et si suis met oculis coram inspexisset, & vidisset esse mixtum (ut cætera) sive simplicia sive mixta Capitulo Indemnitatis cum omnibus Doctoribus subjicere, explosâ singularissimâ Wamesii opinione, an aberratione?

Num. 41. Apertissimè Collegia Canonissatum mixta ad C. *Indemnitatis* refert **Petrus Leurenus.** Leurenus pariter Germanus, Universitatis Trevirensis Doctor, & diutissimus apud Monasterienses Juris Canonici & Theologiae Professor publicus, qui Monasterii Westphalorum Urbe ne tribus milliaribus Freckenhorsto dissitâ, (ubi cinctus erat plurimis Collegiis mixtis, scilicet Borghorstensi, Eltinensi, Essendiensi, Freckhorstensi, Herisensi, Vredensi &c.) circa annum 1704. scribens, postquam in *Foro Beneficiali* part. 2. quæst. 22. num. 3. egisset de iisdem Canonissis, de quibus agunt *Jacob de Vitriaco & Thomasinus*, numero 4 subdit: *Harum Canonicarum &c. mentionem facit Bonifacius VIII. C. Indemnitatis de Elect. in 6. ubi etiam jubet, ut earum Abbatissa sit NB. ANNORUM SALTEM 30. jam autem evidens est Jacobum de Vitriaco agere de Collegiis mixtis. Vide nostrum Num. 3. ibi: Sunt autem in iisdem Ecclesiis pariter Canonici Seculares &c. evidens quoque est Thomasinum agere de Collegiis mixtis vide Num. 53. ibi: Ejusmodi sunt adhuc celeberrima Canonicarum Nobilium Cœnobia apud MONTES &c. & Num. ibi: Addidit Diva Gualtrudis & Canonicos aliquot. Ergo & Leurenus Collegia mixta ad C. *Indemnitatis* adstrinxit; mecum, si adhuc viveret, irrisurus ineptissimam Advocatorum Westerholtiorum de Collegiis mixtis Exceptiunculam.*

Num. 42. Apertissimè Collegia Canonissarum Secularium mixta ad C. *Indemnitatis* refert **Claudius Lacroix.** Lacroix, eti nomine Gallus, Patria & Professione Germanus, Universitatis Coloniensis Doctor celeberrimus; qui cum Leurenio Monasterii Westphalorum, in viciniâ Freckenhorstensi, & diutissimè habitavit & docuit, editusque est Anno 1707. Is námque in Theologia Morali L. 4. num. 229. cùm egisset de Canonissis, de quibus egit Neusser, & Zypæus, subjungit: quod de illis faciat Mentionem Bonifacius VIII. C. *Indemnitatis de Election. in 6. ubi statuit, ut earum Abbatissa sit Annorum 30. maluit Lacrois in via communi ambulantes, Neusserum, Zypæum, aliósque, quam deviantem sequi Wamesium.*

Num. 43. Apertissimè Collegia Canonissarum mixta ad C. *Indemnitatis* refert **Speidelius.** Speidelius, etiam Germanus, & Juris tam privati, quam publici callentissimus, dum in Speculo §. *Abt und Abtissinen;* postquam de Abbatissis Sacri Romani Imperii Principibus, & nominatim de Abbatissa Essendiensi pertractasset, generaliter de omnibus inculcat: *Sciendum, quod Abbatissa secundum C. Indemnitatis de Elect. in 6. triginta annorum esse debeat. Et tamen scit tota Germania, quod Canonissarum*

nonissarum Essendensium Collegium sit mixtum. Patet id etiam ex Num. nostro
40. ibi : *Abbatissa illius loci liberè eligitur à Canonissis simul & Canonicis. Et*
ex Decis. Rotæ in Essendensi Jurisdiction. 28. Junii 1717. coram Bona Memor-
Cerro. Et quidem illic præter plurimas Canonissas, quæ Principum, quæ Comi-
tum sanguine natas, omnino viginti sunt Canonici, ut inde nuperrimè mihi scri-
ptum est.

Scilicet ignoravit Speidelius Juris omnis consultissimus novitium illud, & hester-
num Dogma, an Phantasma? quo Advocati Westerholtici persuadere orbi conan-
tur, Collegia Canonicarum Secularium mixta Dispositioni Capitis *Indemnitati-*
bis haud esse obnoxia. Sat quoque aperte innumeris alii in diversissimis Universi-
tatis Doctores & Professores Germani Collegia mixta ad C. *Indemnitatibus* re-
tulerunt, dum ipsi optimè gnari, quod pleraque omnia, & præstantissima quæ-
que Canonissarum Collegia, quibus illi ab omni latere circumcineti scribebant,
MIXTA SINT (ut liquidò docebit hujus Operis Pars 2da à Num. 150.) nihilo-
minus generatim illimitatè & indistinctè omnia Canonissarum Collegia Capiti *Indemnitatibus* subjecerint; nam si illi censuissent, excepta esse mixta, ratio doctrinæ
exigebat, ut cum pleraque omnia & præstantissima Collegia sint mixta, mone-
rent ea haud spectare ad Cap. *Indemnitatibus*: quod cum nemo unus fecerit,
signum est, quod nemo unus senserit cum Advocatis Westerholticis. Qui hoc
solo prudentiali argumento victi, nisi Vitilitigatores sint, herbam Veritati, ut
porrigant, sicut decens, ita justum foret; & ausim equidem quantovis pignore
certare, nullum ex tot Germanis Doctoribus & Jurisconsultis productum iri, qui
eò vel audaciæ, vel potius ignorantiae prolapsus fuerit, ut Collegia Canonissarum
mixta, Capiti *Indemnitatibus* subtractum iret.

Cæterùm ex illis, qui universaliter & irrestrictè omnia Canonissarum Secula-
rium Collegia Capiti *Indemnitatibus* asserant, sunt magni Germaniæ Canonistæ.

Layman celeberrimus Universitatis Dilinganae quondam Professor, in C. *Indemnitatibus* §. supradicta de Election. in 6to.

Pirrhing exactissimus Juris Canonici totius Interpres L. 1. tit. 6. de Election.
n. 426.

Wistner utriusque Juris consultissimus L. 1. Institut. Canon. tit. 6. n. 249.

Arnoldus Corvinus de person. Ecclesiastic. L. 3. tit. de Canoniss. n. 5. c. 6.

Pichler in Candidat. Jurisprudent. Sacr. L. 1. tit. 6. n. 78. in fine.

Schmalzgruber Jur. Eccl. part. 2. tit. 6. n. 89.

Schmier L. 1. tractat. 3. c. 1. sect. 6. §. 3.

Taceo inumeros alias Germanos. Præterire tamen hic nullatenus possum duo
præstantissima, clarissima, & ad plenam victoriæ se solis suffectura, Principum
totius Germaniæ Universitatum, nimurum *Coloniensis* & *Trevirensis* Responsa,
nuperrimè in formâ authentica data, & à me infra ad calcem hujus Opusculi ex-

Num. 44.
Nemo unus
Doctor
Germanus
Collegia
mixta à C.
Indem-
nitatibus
eximit;

Sed eadem
omnes ei-
dem C. sub-
jiciunt: no-
minatim
Layman,
Pirrhing,
Wistner,
Corvinus,
Pichler,
Schmalz-
gruber,
Schmier.

Num. 45.
hibenda:

Idem faciunt duas principes totius Germaniae Universitates: Electoralis. Colonensis.

Electoralis. Trevirensis.

hibenda: in his Binae illae Florentissimae & numerosissimae Universitates, per Facultates suas Canonicas, & Juridicas ad interrogata uno ore ita respondent;

QUESTIO I. An Canonissarum Secularium singulariter extra Communem habitantum, & cum Canonicis Secularibus Capitulum constituentium Abbatissa debeat esse triginta annorum juxta C. Indemnitibus 43. §. Supradicta de Electione in 6.

Respondent affirmativè.

QUESTIO II. An id ita MORALITER CERTUM SIT & EVENTU DENSI, ut nemo recte contrarium docere, consulere, vel judicare possit?

Respondent affirmativè.

Quid ad hæc cum suo singulari, cum suo heteroclitio, cum suo, quod humanum est, errante Wamesio Advocati Westerholtici? an mutare, an hiscere adhuc audent coatra unanimem & concordem sententiam binarum Universitatum? Certè idem, si interrogentur, omnes Germanæ, de Canonissis præcipue informatæ, respondebunt Universitates. Idem omnes totius orbis Universitates, si de Canonissarum sibi fortè incognitarum statu ex Historicis, Veterib[us]que ac modernis Jurisconsultis recte sentiant, respondere cogentur. Quin hoc ipsum individuale Freckenhorstense mixtum Collegium Autor domesticus Boichhorstius in vitâ S. Erphonis paginâ 90. ad C. Indemnitibus refert. Vide Num. 27.

Num. 46. *Individuæ Colle-*
giium Free-
kenhorstense ab Au-
torre domi-
nico Boich-
horsto ad
Indemni-
tibus re-
feruntur.

Sed à Germanis ad Belgas, Germanorum progeniem, moveamus gradum. Sane Belgium (Si à Wamesio præscindas) totum nostrum est. Et verò, quām non aperte à nobis stat Belgicorum Doctorum Primas Officialis, Archidiaconus, & Vicarius Generalis Antwerpensis, de rebus Belgicis, si quis alius, instructissimus, & suæ patriæ Autor Clasicus Franciscus Zypæus! is profecto tum L. 3. Consult. Canonie. de Regulari. Consult. 7. de Canonissis Secularibus. tum. 1. tum.

Num. 47. *Juris Pontific. Nov. L. 3. num. 6.* ea scribit, quæ sola litem hanc decidere, & partis adversæ errori migrum possint præfigere Theta. Nam loco primo sic habet: Pluribus utriusque Germania locis talia Collegia, scilicet Canonicarum Secularium sunt fundata. ET COLLEGÆ (huc aures! huc oculos! huc mentem adverte Lector!) ETIAM UTRIUSQUE SEXUS PREBENDAS POSSIDENT. Pergit num. 2. Abbatissa, quæ COLLEGII CAPUT EST (an non mixti?) CLERICOS & CANONICAS suspendit C. Dilecta de Majoritate. & Obed. solenni modo ex juris dispositione, sicut alia veri nominis. Abbatissa ELIGI DEbet C. Indemnitibus §. penult. de Elect. in 6. Audite! audite Falsitatis Patroni! & discite, quod in Collegiis, ubi & College etiam utriusque Sexus Prebendas possident, ex solenni juris dispositione &c. Abbatissa eligi debeat C. Indemnitibus. Quid clarius? quid aptius? quid stringentius pro Veritate afferri posset, quām testimonium tanti Viri, toto Belgio celeberrimi, & quod: si pauli Officialis, Archidiaconus, & Generalis fuerit Vicarius, summè practici?

Sed

Sed haud sufficit Zyp̄eo suam hāc super re sententiam semel expressissimē; can-
dēm repetit *Libr. 3. Juris Pontif. Nov. num. 6.* dum scribit: *Nivellense porrō Num. 49
Collegium à Paschali II. brevem ritus formam habet, sub ritu tamen communi; sed Et quidem
Anno 1136. Lottarius Imperator bona divisit: partem Hospitali, alteram Abba-
tissae, tertiam Congregationi 72. Fratrum & Sororum* (an non Collegio mixto?)
attribuit. IN ELECTIONIBUS hujusmodi Abbatissarum (nempe quæ præsunt
Collegio mixto, quæ præsunt Canonicibus & Canonicis dimissâ communitate
divisim habitantibus) Bonifacius VIII. etiam earum statu non approbato Decreta
in Canonicis Electionibus præscripta jubet servari C. Indemnitatibus de Elect. §.
pen. in 6. Et erit, qui post tam clara Testimonia gannire adhuc audeat, mixta Col-
legia dispositionem Capitis Indemnitatibus respuere? dum autem candide Lector
hic vides Collegium Canonissarum Nivellense ab Eruditissimo Belgâ Zyp̄eo ex-
pressè subdi Capitulo Indemnitatibus (quod etiam una cum MONTENSI eidem
Capitulo signantissimè subjicitur; tum à Corvino à Belderū de Person. Ecclesiast.
L. 3. tit. 3. de Canonissis num. 6. ibi: *Habent Capitula Canonicarum Monten-
sium & Nivellenarum à Sede Apostolica Privilegia, & eod. Num. in hujusmodi
Abbatissarum Electionibus Papa Bonifacius IX. jubet etiam earum non approbato
statu Decreta in Canonicis Electionibus præscripta servari C. Indemnitatibus &c.*
turn à Vanespen infrā Num. 51.) ride & explode hīc per transennam figmentum
illud & idolum, quod Pentandri Westerholtici in *Restricitu Fact. & Fur. in tertik
Propos. à num. 36.* lepidè consingunt; dum MIXTUM COLLEGII Monten-
sile lubentes Capitulo Indemnitatibus permittunt; mixtum autem Nivellense,
Andloviense, Secaniense, Colonense in Capitolio eidem subtrahunt. Quasi verò
Montibus sint duo integra Capitula adæquate inter se distincta, alterum Canoni-
corum, Canonicarum alterum; sed sciant Adversarii (ut errare dediscant, aut
fingere desistant) in Collegio Montensi, sicut in aliis omnibus omnino mixtis,
esse duo Capitula partialia & inadæquata, unum Canonicarum, alterum Cano-
nicorum, quæ simul conficiant unum adæquatum & totale. Discant id à Myræo
L. de Canonic. c. 26. in Rubricâ. Ibi: *S. Waltrudis Collegium Montense Canoni-
corum & Canonissarum in Hannonia dicit Collegium in singulari; ergo unum est,
non COLLEGIA in plurali.* Dicit Collegium Canonicorum & Canonissarum,
ut scias in unum Collegium confluere Canonissas & Canonicos. Sed volentibus
Veritatis Solem obscurare, ex quâvis materiâ trahuntur umbracula, fabricantur
nubes & nebulae; sed in viam, & ad Doctores Belgas revertamur.

Num. 50.
Incidenter
hīc quod-
dam Fig-
mentum
Adversa-
riorum ex-
ploditur.

Vanespen pariter Belga, Professor Lovaniensis celeberrimus, Antiquitatis per- Num. 51.
scrutator diligentissimus, à scientiâ Juris Canonici, utinam non etiam à Factione Zyp̄ao Bel-
Jansenisticâ, toti orbi litterato notissimus, Materiam de Canonissis ex professo ge Belga
tractans in J. E. V. part. 1. tit. 33. c. 2. postquam Num. 11. expressissimè egisset conponat
de Collegio Canonissarum Nivellensi, dixissetque, quod Anno 1059. prædia illius
Vanesspen.

illius fuerint divisa in Xenodochium, in Beneficium Abbatissæ, & NB. in Praebendas 72. Fratrum & Sororum. Et postquam Num. 12. perstrinxisset breviter Collegium Monasteriense S. Petri, 15. Canonicarum & 10. Canoniconum, Num. 15. subjungit: // *De his Canonicabus Secularibus seu vitam singularem agentibus agitur C. Indemnitatibus 43. §. pen.* Ergo & hic Belga, qui usque in summam senectutem Lovanii in medio Belgicarum Canonissarum docuit & scripsit, apertissimè Collegia mixta Capiti *Indemnitatibus* subjicit. Contentus his doctissimis Belgii Duumviris, racheo alios Belgas, & ad Lotharingos propero. Quos inter eminet Universitatis Mussipontanae inter Lotharingos Decus immortale, publicus que Professor Georgius Tholofanus, Author ab editis pluribus Libris clarissimus. Is in Syntag. speciali totius Juris Ecclesiast. edito Anno 1595. libr. 2. tit. 9. c. 5. num. 6. ita ait: *Sunt Canonici, qui Præbendam habent in Ecclesiâ Collegiatâ Seculari, sunt & Canonice Seculares, ferè ejusdem considerationis.* Hæc in contextu; ubi ad marginem in Notis addit hæc notatu dignissima Verba: *DE CANONI CIS NB. UTRIUSQUE SEXUS SECULARIBUS in Clem. 2. §. illas quoque, de statu Monach. C. Indemnitatibus de Elect. in 6. subintellige: agitur.* Et maneant altâ mente reposta verba illa: // *De Canonicis utrinque sexus Secularibus C. Indemnitatibus de Elect. in 6. agitur;* nam illis tota præsens controversia clarissimè deciditur. Vide sis ex hoc §, quām pulchrè inter se principes Germaniæ Universitates, quām bellè diversarum aliarum Germanicarum Universitatum publici Doctores, unà cum Belgarum & Lotharingorum Jutisconsultissimis Viris in id conspirent, quòd Collegia Canonissarum Secularium mixta subjaceant Sancti Capitis *Indemnitatibus.* Et sanè, quia Germani, Belgæ, Lotharingi, dum de Canonissis Secularibus scribunt, materiam tractant sibi solis propriam, sibi solis ob oculos positam, adeoque notiorem; illis hac in re credendum magis, quām ceteris omnibus Nationibus ex auditu tantum scribentibus; sicut majorem fidem Testis de visu, quām de auditu indubitate meretut; quia

*Segnius irritant animos demissa per aures,
Quām quæ sunt oculis subjecta fidelibus. [a]*

Nihilo tamen fecius, ut constet hocce in puncto non Germanos solum, Belgas, & Lotharingos, sed Orbem eruditum conspirare universum, diversissimos diversarum Gentium exterarum Doctores in medium proferam, in hoc inter se minimè diversos, quòd uno ore doceant, Collegia Canonissarum mixta jure Capitis *Indemnitatibus* regulari.

§. TER-

[a] *Horat. de Art. Poët.*